

רשימת ספרי "בן מלך" שיצאו לאור עד עתה:

- שומע עניני
- ספרית ועומר וח
- הסוכנות
- ימי בן המצויים - מלח
- ומלח
- ימים נוראים
- חג הסוכות
- תוכני
- ימי הפורים
- הגדה של פסח
- כעניני מצוות התמידיות
- שבמקדש
- חממו ומוסי
- שיר הברית
- שבת קודש
- מידת הבטחון
- שומע עניני
- ענינים ביימי ובהלכה
- זמירות שביק
- בראשית חיי - נמארי
- מבוא במאמתי - ח
- בראשית חיי - ק
- קל-תולדות
- בראשית חיי - דצא-ויד
- שנות חיי - שנה-בשלה
- שנות חיי - מאמי מבוא
- יתרו-משפטים
- שנות חיי - ירו-מה-קוד
- יקרא-חיי - יקרא-פנצור
- במדבר חיי - במדבר-שלח
- במדבר חיי - קורח-מטעי

ניתן להשיג: mechonbennelch@gmail.com

בארץ: ביתן לחשיב
Warehouse: 8482450220
salea@yefenofbooks.com

פרשת שמות תשפ"א
גליון מס' 139

בסייעתא דשמיא

אוצרות בן מלך

מתורתו של מרן רבינו הגדול רבי לייב מינצברג זצוק"ל רבה של קהל עדת ירושלים

פרשת שמות

נפש ירדו אבותינו במצרים. ובמאתיים ועשר שנים שעמדו שם נתרבו לששים רבוא גבורים, לכד מזקנים ונשים וטף'.

והיה בזה ראשית קיום ההבטחה שנאמרה לאברהם בברית מילה - 'ואתנה בריתי ביני ובינך וארבה אותך במאד מאד וגו' אני הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים וגו'. והפרתי אותך במאד מאד

ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אותם (ז, א)

אחד הניסים המופלאים אשר בו ניכר בעליל היות עם ישראל יצירה מיוחדת מאת ה', וכמו שכתוב - 'עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו' (ישעיה מג, כא). היא התרבות העם אשר פרה ורבה במצרים במשך מאתיים ועשר שנה, ממשפחה של שבעים נפש לעם גדול של שש מאות אלף רגלי הגברים לכד מטף.

ובנוסח ההודאה לה' בעת הבאת הביכורים אשר קבעה תורה בפרשת כי תבוא, מדגישים נס נפלא זה שהיו מתי מעט ונעשו לעם גדול ורב - 'ארמי אובד אבי וירד מצרימה ויגר שם במתי מעט והיה שם לגוי גדול עצום ורב' (דברים כו, ה). ובהגדה של פסח מפרטים יותר מהו אותו 'מתי מעט' - 'במתי מעט - כמה שנאמר (שם י, כב) בשבעים נפש ירדו אבותיך מצרימה, ועתה שמך ה' אלוקיך ככוכבי השמים לרוב'.

וכפי שכתב בחזקוני כאן - 'שבעים נפש - לספר נפלאותיו של הקב"ה נכתב מקרא זה שבשבעים

בגליון

פרשת שמות

ביאורי פסוקים עמוד 1

היכל השבת

תפארת גדולה ועטרת ישועה עמוד 6

חכמה ומוסר

מה' מצעדי גבר כוננו עמוד 9

מרגש השבוע

טבת תשפ"א

עץ חיים היא למחזיקים בה

הוצאות הדפסת גליון זה נודבו לזיכוי הרבים ע"י ידידנו הנכבד מחשובי אברכי קהילתנו מתומכי מכוננו

הרה"ג ר' חיים צבי אייזנבאך שליט"א משגיח רוחני בישיבת 'אור התלמוד'

לעילוי נשמת אביו הרה"ח משה שמואל בן ר' שלום זאב זצ"ל נלב"ע ז"ך טבת תשע"ג

זכות הפצת אור תורתו ובהירה של רבינו בעל הבן מלך תעמוד לו ולמשפחתו להתברך בכל הברכות האמורות למחזיקי התורה לראות הצלחה וברכה בכל אשר יפנו

להנצחת ותרומות "פרנס השבוע/החודש"
אפשר להתקשר לטלפון מס' 054-8422488

יו"ל ע"י מכון 'כתבי בן מלך'

לתרומות והנצחות נא לפנות ל: 054-8422488

לקבלת העלון במייל, ניתן להצטרף בכתובת
mechonbenmelech@gmail.com

כתובת המכון: אוהב ישראל 1/9, ביתר עילית

לתגובות והערות נא לפנות ל: 052-7616048

לקהל שוחרי תורת ה'בן מלך' ואוהבי התורה בכל מקום שהם

הננו בזה בקריאה של חיבה לשוחרי התורה,
להיות שותפים וידידים איתנים למפעל הכביר של מכוננו
להפיץ על פני תבל את אורו המיוחד והבהיר בתורה של
מורנו ורבינו בעל ה'בן מלך' 'זצוק"ל

ולתמוך בבית היוצר 'מכון כתבי בן מלך', אשר אך ורק מכוחו יוצאים לאור
כל גנוי תורתו של רבינו ושיעוריו המרובים, כאשר זכינו לראות את הכרכים
הרבים נדפסים ויוצאים לאור עולם, ופתחו אופקים חדשים בפני כלל
שוחרי התורה

מהררי ציון יוצאת הקריאה, בואו לעזרת ה' בגבורים, המשימה הגדולה
עדיין לא הושלמה ודורשת משאבים רבים מדי חודש בחודשו.
נא זכו והצטרפו להימנות למצווה חשובה זו של הרבצת והפצת אור התורה
לזכות את הרבים, הטו שכם וטלו חלק במשימה הגדולה

פנו עתה להנהלת המכון והצטרפו למשפחת התורמים והמוננים
לדבר המצוה הגדולה הנתונה בידינו

באין מענה השאירו הודעתכם ונשוב אליכם בהקדם

- ספרים
- למען השם
- סדרת ספרים
- ביאורים ומאמרים
- על המשימה המיטת הורה
- ספרים
- על הש"ס
- ספר
- המת ומחשבת
- ביאורי סוחר
- ספר
- אמונה ומסחר
- מגאן
- תורה ודעת
- אמרימים
- תורה ודעת

הנצחות תורמים

קו בן מלך
03-3077354
מיתנה מכון
סניפים 14 מקות מנוחה
עמדת הטקסט בבני מסת
לשמוך סיקוריו רבינו
מחולקים לפי נושאים
בכל התחומים

רשימת ספריו בן מלך
בספרות המסורתית ספריו השלם
מלון התחלה 054-8422488
כתובת אוהב ישראל 1/9
ביתר עילית
עמדת מנוחה לפי סניף 46
לתיבת הדואר
mechonbenmelech@gmail.com

בשורה טובה למבקשי ה'
ניתן להאזין לשיעורי רבינו 'זצוק"ל בקו השיעורים
'קו בן מלך'

03-3077354

ישנה אפשרות לבחור במאגר הממוחשב ולהאזין לשיעורים
בפרשת השבוע

שמעו ותחי נפשכם

ויהי רצון שנוכה להגדיל תורה ולהאדירה

מכון כתבי בן מלך
הנהלה

הודעה חשובה ומשמחת
לתורמי המכון

ניתן לקבל החזר מום

על תרומות למכון בגובה של

עד 35% מערך התרומה

לפי סעיף 46

אוצרות
בן מלך

ונתתיך לגוים וגו' (בראשית יז, ב-ז). אשר נאמרה שם הדגשה יתירה כפולה ומכופלת על הריבוי והפריה, ומשמע שזה מעיקרי הברית מצדו של הקב"ה, שמבטיחו לאברהם אבינו שעל ידי הברית הוא נותן בו כח ההולדה באופן על טבעי, שלא רק שיליד בדרך פלא, אלא יהיה בו כח ריבוי על טבעי שיתרבה 'במאד מאד'. ועל עצם ריבוי הזרע כבר הובטח מראשית הדרך 'ואעשך לגוי גדול', אלא שבברית מילה הובטח באותו ענין עצמו אך באופן על-טבעי 'במאד מאד'.

ודבר זה התקיים באופן בולט עתה בעת בואם למצרים, כלשון הכתוב כאן - 'ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אותם'. הנה נקט הכתוב בלשון מקביל זה 'במאד מאד', שהוא הריבוי הניסי המובטח בברית המילה. וכאמור, על ידי כך נעשית יצירת העם דבר על-טבעי, ורואים בעליל שהוא מעשה ה' כלומר שהם שלו, 'עם זו יצרת לי'.

* * *

ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור וגו' ותרא את התיבה בתוך הסוף (ב, ה)

בגמרא (סוטה יב:) נחלקו אימתי היה מאורע זה - 'רבי חנינא בר פפא אמר אותו היום עשרים ואחד בניסן היה, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבוננו של עולם, מי שעתיד לומר שירה על הים ביום זה, ילקה ביום זה. רבי אחא בר חנינא אמר אותו היום ששה בסיון היה, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע, מי שעתיד לקבל תורה מהר סיני ביום זה, ילקה ביום זה'.

זמן משייתו מן המים, היינו הזמן שבו ניצל מן הסכנה שהושלך אל היאור והובטח קיומו, ודנו בגמרא מהו הזכות שעבורה זכה לזה, ונאמרו בזה שני זמנים, כנגד שני תפקידיו העיקריים של משה רבינו כמנהיגם של ישראל.

דהנה בתפקידו של משה רבינו כמנהיג ישראל, ישנם שני עניינים מרכזיים. ענין אחד, היות משה - 'גואלן של ישראל', הוא שהכה את המצרים והנחה את ישראל ביציאה ממצרים, בקע את הים במטוה,

'רעיא מהימנא' - רועה נאמן שדאג לכל צרכיהם, הוריד להם את המן ופרנסם וכלכלם במדבר, התפלל עבורם בחטאי המדבר וכיפר ופייס עליהם לפני הקב"ה. במקביל לזה היה 'משה רבינו' - 'רבן של ישראל', מקבל ומוסר התורה מאת ה' לישראל, 'תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב' (דברים לג, ד), 'משה קיבל תורה מסיני ומסרה וכו' (אבות פ"א מ"א). והוא שלימד תורה לישראל 'וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל' (דברים ד, מה). 'הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר' (שם א, ה).

והוא מה שהזכירו שם בגמרא שני זמנים אלו כ"א בניסן או ששה בסיון, ואלו ואלו דא"ח. שהצלתו וקיומו של משה רבינו היה עבור ההנהגה שבאה לידי ביטוי במאורעות שאירעו בשני זמנים אלו. ככ"א בניסן היה המאורע של קריעת ים סוף, שהוא שלימות היציאה ממצרים. והיינו שביום זה מצויין היות משה גואלן של ישראל, והוא שורש וסיבה להצלתו, מצד היותו 'גואלן של ישראל'.

ויום ששה בסיון הוא היום בו אירע שיא ההנהגה של משה כרבן של ישראל ונותן התורה, יום מתן תורה כאשר התורה ניתנה על ידו בהר סיני. 'ומשה עלה אל האלוקים' משה ידבר והאלוקים יענו בקול'. והוא השורש והסיבה הנוספת להצלת מרע"ה בהיותו 'רבן של ישראל'.

* * *

ויגדל הילד ותביאהו לבת פרעה ויהי לה לבן ותקרא שמו משה, ותאמר כי מן המים משיתיהו (ב, י)

השם 'משה' שקראה לו בת פרעה הוא נותר שמו של אדון הנביאים, רבן של ישראל וגואלן של ישראל. ואם כי אמרו חז"ל (מגילה יג.) כי שבע שמות נקראו לו, הרי השם 'משה' הוא שמו העיקרי שנקרא בו בתורה.

והנה ידוע שהשם מורה על מהות האדם, כמו שאמרו 'רבי מאיר הוה דייק בשמא' (יומא פג.), וכל שכן באנשי המעלה, רועי ישראל יחידי הדורות הגדולים בענקים, שבוודאי רמוז בשמם עומק עניינם וסודם הייחודי. וכמו שמצינו, שכאשר הוסיף ה' על מדריגתם וייעודם של האבות, גם

הוסיף ושינה את שמותם, אברם נעשה לאברהם ויעקב לישראל.

ובפשטות יש לבאר, שמאורע זה שנמשה משה מן המים בתחילת חייו, רומז על ייעודו הגדול להוציא את ישראל ממצרים, ולמשותם מעומק צרות הגלות הנמשל למשברי ים. ויש בכך גם סימן לעתיד לנס הגדול שיהא בעת היציאה ממצרים, כאשר משה יעביר את בני ישראל ביבשה בתוך הים, והוא ימשה אותם מים סוף בניסים עצומים ונפלאות גדולות.

ויש להוסיף בזה עוד, כי לא רק ששמו מציין את מאורע הנס, אלא השם 'משה' מורה כי כל מציאותו היא שהוא ניצול מן המים, כל תוכן שמו הוא על כי הוא אוד מוצל בנס, איש אשר נמשה מן המים.

שמו משה, בא אפוא להורות כי כל מהותו ומציאותו היא מציאות של נס והצלה על טבעית. מציאות של גאולה, אשר מתחילתו ועד סופו היה אפוף בהווייה שמיימית, ומושגח באצבע אלוקים אשר הצילו מכל פגע בניסים ובנפלאות.

וכן אצל כלל ישראל נסתבב הדבר כי היו ניצולים ונמשים מן המים בים סוף, כביכול היינו שקועים בים והוציאנו ה' מן הים, וסיבב ה' שתהיה הצלתינו מתוך הים והאבדון המוחלט, ונתן לנו תקומה וחיים חדשים, בבחינת 'עם זו יצאתי לי'.

ויש לבאר עוד בעומק הענין, על פי מה שביארנו בפרשת בראשית, שהים נחשב בבחינת 'מקום האלוקים', כפי שמצינו שאמר הנביא לחירם מלך צור שעשה עצמו אלוה, 'ותאמר אל אני, מושב אלוקים ישבתי בלב ימים' (יחזקאל כח, ב).

וביארנו שם שזה הביאור בפסוק - 'ורוח אלוקים מרחפת על פני המים' (בראשית א, ב). וכמו שפירש רש"י 'כסא הכבוד עומד באויר ומרחף על פני המים'. כלומר שמקום ה' הוא על המים. וביארנו שם בארוכה שזה היה מטרת הבהלת המים העליונים ביום השני לבריאה, דהיינו שהפריד את מקומו מהמים שעל הארץ. ולאחר ההבדלה מקום כבוד ה' הוא בשמים, והארץ הוא מקום בני האדם, כדכתיב - 'השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם' (תהילים קטו, טז). כלומר שקבע את כסאו במרום

מקום המים העליונים, כדכתיב 'המקרה במים עליותי' (שם קד, ג), וכתיב 'הבונה בשמים מעלותיו' (עמוס טו, ו).

אמנם הים הוא בריאה ממוצעת, שאף שהוא על הארץ, כיון שהוא מקום מים הוא גם כן נחשב מקום אלוקים. וכלשון הכתוב הנ"ל - 'מושב אלוקים ישבת בלב ימים'.

וכן מצינו שגוון הים הוא אות לקדושת ה' במצות היציאת 'ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת', ואמרו - 'תכלת דומה לים וים לרקיע ורקיע לכסא הכבוד' (סוטה יז). ובזה יש עלינו ציון שאנו קדושים לה'.

עוד מצינו שאמרו בגמרא (סוכה נא): שבבנין בית המקדש בימי הורדוס הורו חכמים להותיר את הבנין באבני שיש בגוון הנראה כגלי הים. וביארנו שזה מהאי טעמא כיון שהים מתייחס למקום ה', ולכן כך נאה וכך יאה לפאר את כותלי בית המקדש שהוא כסא כבודו והדום רגליו, עם צורה זו של גלי הים.

ומענין זה מצינו בפתיחת המכילתא - 'לא נדבר עמהם אלא במקום טהור של מים, שנאמר ואני הייתי על יד הנהר הגדול הוא חדקל' (פרשת בא). ואמרו - 'תנא אין מוסרים שם המפורש לכל אדם וכו', ואין מוסרין אותו אלא במקום טהור ועל המים' (קה"ר ג, טו).

ומעתה יש לומר שזה הטעם שמשה נמשה מן המים, ונקרא על שם זה 'כי מן המים משיתיהו', כי הנה פיסגת מציאותו המיוחדת של משה רבינו היא כפי שכינהו הכתוב - 'איש האלוקים' (דברים לא, ג). האיש אשר עלה למרום וישב שם ארבעים יום עם ה', ואשר ידעו ה' פנים אל פנים, ועל כן כך היה יאות לתחילת יצירתו, שתבוא מן המים מקום האלוקים.

ויש להוסיף עוד על דרך זה, שזה גם הטעם שבשעה שבחר ה' בעמו והוציאם ממצרים להביאו אליו, העבירים בים, שאז הושלם המהלך של 'ולקחתי אתכם לי לעם', כאשר עלינו מן הים, והיינו לעם נגאל ללא סכנת פרעה. ובאותה שעה 'מלכותו ברצון קיבלו עליהם', ואמרו 'זה קלי ואנווהו' וראתה

שפחה על הים. וכל זה ראוי ויאות הוא שאירע בים, שהוא מבטא את מקום ה'. וכן כדי להכניסם לארץ ה' עברו ישראל בירדן. וכל זה מבטא את היותם מעשי ידיו אשר יצר לו להיות לו לעם, ושושר יצירתם והווייתם הוא מן הים מקום האלוקים.

* * *

ולכהן מדין שבע בנות וגו' ויואל משה לשבת את האיש ויתן את צפורה בתו למשה (ב, טז-כא)

וברש"י ובמדרשי חז"ל מבואר שהיה יתרו כהן לעבודה זרה. כמו שכתב רש"י על הפסוק 'עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלוקים' (שמות יח, יא) - 'מלמד שהיה מכיר בכל ע"ז שבעולם שלא הניח ע"ז שלא עבדה'. ואף שמבואר ברש"י כאן שפירש מע"ז, אך התורה מדגישה שהיה יתרו כהן, וצריך טעם מה הענין בדבר. ונראה שהיה זה משלבי הכנתו של משה רבינו לתפקידיו בהנהגת ישראל.

כי הנה משה רבינו היו לו בישראל שני תפקידים, האחד שהיה המנהיג והגואל בבחינת 'מלך', והשני שהיה הנביא ואיש האלוקים בבחינת 'כהן'. ולשני תפקידים אלו נסתבב מאת ה' שהיתה לו הכנה בימי גדילתו.

כאשר עבור תפקיד המלכות, נתגדל בבית מלכות פרעה, ומשם יצא למלוך על ישראל, ולעומת זאת לשבר ולנתץ את מלכות פרעה. והיה בזה מטרה שיתגדל בבית מלוכה ויקלוט בנפשו גינוני מלכות, אשר היה נצרך להם בהיותו אחר כך מלך ישראל. (וכעין זה כתב באבן עזרא ב, ג).

ועבור תפקידו ככהן ואיש האלוקים נתגדל בבית כהן מדין, שהיה הרועה הרוחני הגדול באמונת העולם. ומשם יצא משה רבינו ע"ה להיות כהן ורועה אלוקי לישראל, ולשבר ולנתץ את העבודה זרה.

* * *

ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבודה, ויזעקו, ותעל שועתם אל האלוקים מן העבודה. וישמע אלוקים את נאקתם וגו' (ב, כג-כד)

הנה אין מוזכר בפסוק שהזעקה היתה אל ה',

אלא שנאנחו ונאנקו מקושי העבודה וזעקו מכאב לב, ומה שכתוב 'ותעל שועתם אל האלוקים' היינו אנקת סבלם שעלה לפני הקב"ה.

אולם בפרשת וידוי ביכורים מפורש שהזעקה היתה אל ה', דכתיב - 'ונצעק אל ה' אלוקי אבותינו וישמע ה' את קולנו וירא את עניינו ואת עמלנו ואת לחצנו' (דברים כז, ז). וכן בפרשת חוקת כתיב - 'ונצעק אל ה' וישמע קולנו וישלח מלאך ויוציאנו ממצרים' (במדבר כ, טז).

ועיין ספורנו שיישב לשון הכתוב, וכתב - 'ויזעקו. וזעקו מכאב לב על עבודתם, כענין 'הלילי שער זעקי עיר' (ישעיה יד, לא). ותעל שועתם אל האלוקים מן העבודה. לא בשביל תשובתם ותפילתם, אבל כמקנא על אכזריות המעבידים, כאמרו 'וגם ראיתי את הלחץ'. 'וישמע אלוקים את נאקתם'. ותפילת קצתם שהתפללו אז מצדיקי הדור, כאמרו 'ונצעק אל ה' וישמע קולנו'.

כלומר שכללות העם רק צעקו מכאב לב, ויחידו סגולה הצדיקים הם שהתפללו אל ה'.

ועדיין צריך ביאור, מדוע כאן בפרשת שמות מתייחס הכתוב רק לצעקת כללות העם, ואילו בפרשיות חוקת וכי תבוא מזכיר הכתוב רק את זעקת הצדיקים.

ונראה, שברובד החיצוני היו נראים הדברים בפשוטם כזעקת כאב סתמית, אולם הקב"ה הבוחן לבבות וחופש חדרי בטן, ראה שבעומק לבם היתה זו צעקה כבושה אליו יתברך, ובפנימיות הדבר היה כאן פניה אל ה'. ולכן כאן בפרשה נכתבו הדברים כפי שהיו נראים בשעתם, כזעקת כאב ותו לא. אולם לאחר שנגאלו והחכימו להתבונן בדבר, השכילו לדעת כי לאמיתו של דבר טמונה היתה בצעקתם זעקה אל ה', ועל כן עלתה שועתם לפניו ושמע את קולם וראה את עניינם והצילם.

והנה הפסוק הבא בהמשך לצעקתם - 'וירא אלוקים את בני ישראל, וידע אלוקים, טעון ביאור מה משמעותו, וכולו אומר דרשני. ועיין ברמב"ן שכתב - 'פירש רבי אברהם כי ראה החמס שהיו מצרים עושים להם בגלוי, וידע אלוקים העשוי להם בסתר'. ורש"י פירש וידע אלוקים, נתן עליהם לב ולא העלים עינו

אולם בתחילה כאשר דיבר ה' אל משה אמר לו - 'וארד להצילו מיד מצרים ולהעלותו מן הארץ ההוא אל ארץ טובה ורחבה אל ארץ זבת חלב ודבש, אל מקום הכנעני והחתי והאמורי והפרזי והחוי והיבוסים' (ג, ח).

וצריך טעם לשינוי הסדר.

ייתכן כי כאשר בא הקב"ה לומר לו איך תהיה להם הצלה מסבלם, כהמשך לפסוק הקודם - 'ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים ואת צעקתם שמעתי מפני נוגשיו כי ידעתי את מכאוביו' (ג, ז). אזי שיתף את משה בסדר המחשבה שבאה לפניו להצילם, שראשית כל אמר בדעתו שיעלה אותם מהארץ ההיא אל ארץ טובה זבת חלב ודבש איזה שתהיה, וזו תהיה הצלתם מהארץ הקשה ההיא, ואחר כך פירט שדבר זה יהיה בארץ הכנעני.

אולם כאשר משה יבוא לומר להם, וכבר ידוע לו בחירת המקום, אזי מן הנכון לומר להם מיד לאן יעלה אותם, ואחר כך לפרט להם את המעלה שבה.

מהם. ונכון הוא על דרך הפשט, כי בתחילה היה מסתיר פניו מהם והיה לאכול, ועתה שמע אלוקים נאקתם וראה אותם, לומר שלא הסתיר פניו עוד מהם וידע את מכאובם וכל הנעשה להם ואת כל הצריך להם'. ועיי"ש עוד מה שפירש על דרך הסוד.

ועל פי דברינו יש לומר שנכלל בזה גם שהקב"ה ראה את התפילה החבויה בעומק זעקתם, והיינו 'וירא אלוקים את בני ישראל וידע אלוקים', כלומר שראה וידע את פנימיות המשמעות הטמונה בצעקתם.

ועיין במדרש - 'ורבנן אמרי וירא אלוקים שעשו תשובה הבינונים, וגם הרשעים הרהרו לעשות תשובה וכו', וידע אלוקים שאפילו אחד בחבירו, לא היה יודע אלא הקב"ה לבדו, וזה מכוון את לבו וזה מכוון לבו ועושיין תשובה' (שמו"ר א, לו).

* * *

ואומר אעלה אתכם מעני מצרים אל ארץ הכנעני והחתי והאמורי והפרזי והחוי והיבוסים, אל ארץ זבת חלב ודבש (ג, ז)

הקדים הפסוק ואמר את שם הארץ והעמים שבה, ואחר כך את מעלתה 'ארץ זבת חלב ודבש'.

היכל השבת

תפארת גדולה ועטרת ישועה

ומעלת עניינים אלו, נזכרים בתפילת 'אתה בחרתנו' - קדשתנו במצוותיך וקרבתנו מלכנו לעבודתך, היינו שנבחרו ישראל לעסוק במצוות ובעבודת ה'.

אולם כאמור, עוד מעלה נשגבת נאמרה בישראל - ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת. השראת השכינה והדביקות בה'. מעלה של השראת קדושה עילאית, אשר מרוממת את ישראל למדריגות רמות. מעלה שהיא כעטרה לראשם - וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך (דברים כח, י).

הדרגה הרמה בישראל - שם ה' נקרא עלינו

עם ישראל נבחר להיות עם ה', עבור תפקיד רם ונשגב - 'ממלכת כהנים וגוי קדוש'.

'ממלכת כהנים', היינו, עם שכל תפקידם ומגמתם הוא להיות כהני ה', לעסוק בעבודתו, לשרתו ולכבדו - עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו. 'גוי קדוש' היינו ענין נוסף שיהיו עומדים לפני ה' במעלה ורוממות וקדושה - ישראל אשר בך אתפאר.

אזור ישראל בגבורה ועוטר ישראל בתפארה

שני מעלות אלו שיש בנו, מתבטאים במעלת הפעולות ועשיית המצוות והעבודה, מחד. ומעלת השלימות בעצם הנפש והארת הנשמה, מאידך. על שני מעלות אלו שזכינו להם, אנו מברכים בכל שחר ברכות מיוחדות - 'אזור ישראל בגבורה', ו'עוטר ישראל בתפארה'.

ברכת 'אזור ישראל בגבורה' - היא כנגד מעלת 'קדשתנו במצוותיך וקרבתנו לעבודתך'. הכח שיש לישראל לחגור עוז בעול המצוות, הגבורה שמלבישים על עצמם. איזהו גבור הכובש את יצרו. מעשי המצוות שהם פועלים בגבורתם ובכוחם, שיש להם כח ועצמה להתגבר על היצר ולהתאמץ בעשיית המצוות.

ברכת 'עוטר ישראל בתפארה'. היא כנגד המעלה השנייה - הפאר ואור הקדושה החופף עליהם. 'חכמת אדם תאיר פניו'. 'ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת'. זיו השלימות, וזריחת הנוגה מטוהר נשמתם.

מעלה זו נמשכת ובה כהמשך מן המעלה הראשונה, כתוצאה מגבורת ופעולת מעשי המצוות, נעשים הם בעצמותם מציאות של קדושה, העומדים לפני ה' ברוממות ותפארת, בכבוד ובהדר. 'ישראל אשר בך אתפאר'.

תפילין של יד כנגד המעשה, של ראש כנגד רוממות המעלה

שני מעלות אלו הם בחינות תפילין של יד ותפילין של ראש. תפילין של יד הוא בחינת המעשה, הזרוע והלב הפועלים במעשה האדם. תפילין של ראש הוא הפאר והטוטפות, השראת הקדושה והרוממות המאירים בנשמה - 'שמך הגדול והקדוש עלינו קראת' - 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך אלו תפילין שבראש' (ברכות ו).

וכנגד שני עניינים אלו, באו שני ההכרזות 'נעשה ונשמע'. 'נעשה' הוא קבלת מעשה המצוות, ההתגברות על היצר והזריזות בפעולתם. ואילו 'נשמע' הוא הרצון לשמוע את חכמת התורה ולרומם את ההשגה. על שניים אלו

זכו ישראל לעדיי חורב, לשני הכתרים כדאיתא בגמרא (שבת פח:). ובמדרש גילו לנו מה היו שני הכתרים הללו - מאה ועשרים רבוא ירדו, ואחד היה נותן עטרה בראשו ואחד חוגרו זין (במדב"ר טז-כד). כלומר שכנגד 'נעשה' נתקשטו בכלי זיין, כגבור מלחמה 'אזור ישראל בגבורה'. הגבורה לקיים את המצוות. וכנגד 'נשמע' זכו לעטרה בראשם. 'עוטר ישראל בתפארה', שלימות והארה עליונה, המרוממים את היהודי, וחכמת התורה המאירה את פניו.

בשבת מתבלט ענין תפארת רוממות המעלה

באופן כללי הרי שני מעלות אלו, קיימים תמיד אצל העם היהודי. אך בפרטות, הרי בימות החול בולטת יותר המעלה של 'אזור ישראל בגבורה', העמל והיגיעה בלימוד התורה, הדאגה והזריזות בקיומה, וגבורת מעשה המצוות. ואילו ביום השבת בולטת יותר מעלת 'עוטר ישראל בתפארה'. התוצאה של מעשי המצוות ועסק התורה של ימות החול, מתנוצצת וזורחת בשבת. בשבת זוכים להרגשת והארת אור המצוות ואור התורה. כל המצוות שעושים בימות החול, אזי בשבת רושמים וקדושתם מורגשת בנפשם, ולימוד התורה שעוסקים בה בימות החול, מאירה על פניהם. בחינת - מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת. בשבת קודש רואים יותר את 'שם ה' נקרא עליך'. וכדאיתא בחז"ל - 'לא דומה אור פניו של אדם כל ימות השבת כמו שהוא דומה בשבת' (ב"ר יא, ב). ועוד אמרו - 'השבת מוספת קדושה על ישראל' (מכילתא פרשת כי תשא).

בשבת קודש גם בלי התפילין, ישראל מעצמם מצויינים באור ה', וכדאיתא בגמרא ששבת פטור ממצות תפילין מהטעם שתפילין הם אות - 'צאו שבתות וימים טובים שהן גופן אות' וברש"י - שהן עצמן אות בין הקב"ה לישראל דכתיב כי אות היא וגו' (מנחות לו:). והנה התפילין מלבד היותן אות הרי הם גם טוטפות, ומאחר שפטרו לגמרי ממצות תפילין בשבת, הרי שיש בשבת גם בחינת 'טוטפות'. והיינו שהשבת היא פאר וגדולה. כמו שתיקנו בנוסח תפילת מנחה של שבת - תפארת גדולה ועטרת ישועה, יום מנוחה וקדושה לעמך

נתת. וכן בברכת ההפטרה - ועל יום השבת שנתת לנו ה' אלוֹקינו לקדושה ולמנוחה לכבוד ולתפארת. הרי שהשבת היא גם אות קדושה וגם עטרה ותפארת.

אור המצוות של כל הימים מזכך ומקדש את ישראל, וכתוצאה מכך קדושה זאת מתגלית ומאירה בנפש האדם בשבת, והשראת השכינה חופפת עליו.

בשבת אור המצוות חופף על האדם

על ידי קיום המצוות של ימות החול, אשר בא מתוך יגיעה וכפיה עצמית, שהאדם טורח ועמל לכוון עצמו לטוב. מתוך כך מתיישר לבו ומתעלים שאיפותיו, כי - 'אחר הפעולות נמשכים הלבבות' (ספר החינוך מצוה טז). וכל מצוה ולימוד תורה מוסיף קדושה על האדם ושלימות בנפשו. ובשבת הוא הזמן שהאדם זוכה להארה זו, שמאיר בלבו שלימות וקדושה זו, אשר קנה לעצמו בעבודת המצוות ועמל התורה בימות החול, בחינת 'מי שטרח בערב שבת הוא יאכל בשבת'.

ובספר 'עונג שבת' (עונג ליל שבת דף ה) הביא בשם המקובלים - סוד 'ביומו תתן שכרו' - ר"ת שבת, פירוש כי ביום השבת נותנין שכרו ממה שלמד בימי החול, וממה שעסק בתורה ומצוות, שנותנין לו הארה גדולה לנשמתו.

וכפי שיהיה לעתיד לבא, באופן גדול ונגלה, אחר שיעבור תקופת העשיה והעמל והיגיעה, ויתחיל העת של 'מתן שכרם', בימות המשיח, כאשר מבשרנו הנביא - לא יאמרו עוד ארון ברית ה' (ירמיה ג). כי כל כניסתכם תהא קדושה ואשכון בה כאילו הוא ארון (רש"י שם). כלומר כל יהודי יהיה מקום להשראת השכינה, כמו הארון שבקודש הקדשים. ובעולם הבא - צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנין מזיו השכינה. ומעין זה זוכים בעוה"ז, בשבת קודש.

בשבת מאיר בקרבו כל מה שעמל בימות החול

בשבת קודש מכיון שכבר הגיע לרוממות וטהרת הלב ורגשות קודש, אזי מעצמו מתעורר לבו לכל ענייני המצוות והתורה.

וכמו שכתב בספר 'נועם אלימלך' (פרשת

וישלה) - כפי הנהגתו של אדם כל ימי השבוע ימי החול במחשבות טהורות בתפילה, אזי בשבת קודש נתוספו בו קדושה יתירה יותר ויותר.

ועיין בספר 'עבודת ישראל' להמגיד מקאזניץ זיע"א (סוכות) - צריך כל אדם להכין עצמו בימי החול, ולהתבודד עם קונו ולטהר ולקדש, כדי שיהיה בשבת קודש השלהבת עולה מאליה.

וכדברי השם משמואל (תולדות תרע"ד) - וכל מה שהכניע לקדושה על ידי עבודתו בששת ימי המעשה, כשהגיע יום השבת נכלל בקדושה, וכפי שטרח בששת ימי המעשה יאכל בשבת.

וראה עוד שם בשם אביו בעל 'אבני נזר' (יתרו תרע"ה) - שכך הוא הסדר, שבששת ימי המעשה תהיה עבודת האדם בבחינת אתכפיא, ואז זוכין בשבת לבחינת אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירא למיתקא, אך באם איננו בששת ימי המעשה בבחינת אתכפיא, אינו יכול לזכות בשבת אלא לבחינת אתכפיא.

ובספר 'שפת אמת' (יתרו תרל"ו) - כי ה' יתברך נתן יום השבת למנוחה, שכל העבודות המוטלין על האדם יעשה רק בימי המעשה, ובשבת קודש אין צריך עבודה בשום דבר אף במלחמת היצה"ר, דכתיב ששת ימים תעבוד. ואם היינו מקיימין העבודה כראוי אז ביום השביעי כו' - לה' ומה שאין מרגישי המנוחה כראוי בשבת, הוא ע"י חסרון עבודה בחול כמו שאמרו מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת.

ושם (יתרו תרמ"ח) - הקב"ה נתן זמנים ושעות שנפתחים שערי התורה, וכפי היגיעה בכל עת בתורה, זוכין לזו השעה שנפתח שער התורה וכו'. 'פתחו לי פתח כפתחו של מחט', הוא יגיעת האדם בימי המעשה, ו'אנכי אפתח לכם פתח כפתחו של היכל ואולם', הוא בשבת קודש, כמו שכתוב 'וביום השבת יפתח'.

ועוד שם (כי תשא תרל"ג) - וכן הענין בשבת קודש, שנקראת מתנה טובה, שכפי היגיעה בימי המעשה, נותנין לו עזר וסיוע של קדושה בשבת קודש. אכן כתיב ועשית כל מלאכתך, שבוודאי מי שעובד השי"ת בכל כוחו, מקבל השבת אחר

מן העולם, וכ"כ בספרים שעש"ק הוא יום מוכן לשובה.

וראה עוד שם (יתרו תרל"ט) - ובאמת ע"י התשוקה והרצון לקבלת השבת, יוכל להיות נעשה ונגמר כל מלאכתך, כמו שאמרו (בוזה"ק) בעלי תשובה בחילא סגי בשעתא חדא ורגעא חדא מתקנין הכל עיי"ש. לכן איתא שיש רשות לאדם לרוץ ברה"ר בערב שבת בין השמשות, והבן זאת.

כך בשלימות. וכו' וזה הרמז נשמה יתירה, כלומר שאינו לפי עבודת העובד, רק שבמתנה ניתן לו יותר מכפי עבודת האדם. וחז"ל הוסיפו שיהיה כאילו כל מלאכתך עשויה, הוא ע"י השתוקקות והרהורי תשובה, כשבא השבת קודש, ומצטער על מיעוט הכנה, מה שאינו מוכן לקבל קדושת השבת, יוכל להיות כאילו כל מלאכתו עשויה. וכמו שהקב"ה מקבל השבים בתשובה, קודם הסתלקותם

חכמה ומוסר

מה' מצעדי גבר כוננו

ומאיך יהא תמיד מוכן לשנות דרכו ופעולותיו כפי המציאות שמכתיבים לו מלמעלה.

רוב מכאובי הלב מדמיונות כזב

כי יש לדעת, שרוב רובם של עגמת נפש ושברון לב ומצבי דכורך התוקפים את האדם לאורך ימי חייו, נובעים מסיבה זו שתכניותיו ומגמותיו לא צלחו כאשר הגה בחזונו וכאשר הכניס לראשו, והרי הוא מתהלך רוב ימיו מתוסכל ומאוכזב, ומייסר עצמו לחינם בעצבון ובעצור, ועדיין לא השלים עם מפחי הנפש הקודמים וכבר נכוננו לו אכזבות נוספות. וכל זאת הוא משום שקבע לעצמו את עתידו שמוכרח הוא להיות על פי רצונותיו, אשר גם אם הם מציאותיים מי הבטיח לו כי אכן כך יהיה. ומי יודע אם תכנית זו באמת טובה ורצויה עבורו ומתאימה לעתידו.

ובכל שלב של אכזבה מתנחם לומר שזה מצב זמני ועוד יגיעו ימים ויתגשמו חלומותיו, וכאשר נוקף הזמן ומתיימש מדמיונותיו, מרגיש כאילו כל חייו אבדו ועברו עליו בחיי בדיעבד. ומתאבל על שנותיו אשר לא צלחו. ומה מרירים חיים אשר כאלה, אם את כל מעשיו הוא עושה בליט ברירה, ומשרך את רגליו כאילו מהלך בצידי החיים אשר לפי השקפתו הפסידים ונכשל בהם. וכל זה נובע משום שבנה לעצמו בנין של כזב כאילו אך ורק באופן זה חייו כדאיים ושווים, והולך את עצמו שולל במקסמי

לא לעשות תכניות

אחד היסודות של חיים נכונים - חיי תורה כהלכה על פי אמונה ובטחון בה', ובנוסף הוא גם עצה טובה לחיים טובים ומאושרים שלווים ורגועים - הוא להימנע מלקבוע את בניין חייו על תכנית מסוימת קבועה מראש, אשר כביכול תלוי בזה כדאיות חייו, כלומר לא לבסס את מבט הצלחת חייו על פי תכנית וחזון סלולים מראש, וכאילו שערך חייו יהא נמדד לפי מידת הצלחת תכנית זו.

ואף שמותר, וגם ראוי ונחוץ, לשאוף ולקוות למצבים נעלים ולשלימות בין בגשמיות ובין ברוחניות, וגם נכון להתוות דרכי פעולה בדרך להגיע אליהם, אך צריך להיזהר שזה לא יהיה באופן שהוא נשען על תקווה זו כבסיס הבלעדי שאליו נשואות עיניו וכל מאוויו, עד שאם לא תתגשם שאיפתו זו ירגיש כאילו ניטל ממנו תקוות חייו וחשך עליו עולמו. כי אם שיהיו כל תכניותיו רק באופן של משאלת לב ותפילה שהלוואי יהא כך, וכל פעולותיו למימוש חזונו יהיו בעיניו בבחינת גישוש והשתדלות שאין ידוע אם ישאו פרי, והוא תמיד משתאה לדעת היצליח ה' דרכו בזה. עד כדי כך שאם יזכה ואכן פעולותיו יניבו תוצאות ותתגשם תקוותו, יתקבל הדבר אצלו כהפתעה וכמוצא מציאה ומטמון.

שווא בביטחון שכך יהיה, וכאשר מתבדה הריהו ניצב בפני שוקת שבורה. וכבר אמר שלמה המלך בחכמתו - **תוחלת ממושכה מחלה לב** (משלי יג, יב).

ומה נואל האדם אשר יוצר לו תכנית ומשעבד את עצמו עבודה, ובאוולתו נעשה ככול ועבד לפועל כפיו, ובכל שלב שאין מצליח להוציאה לפועל, הוא אוכל את לבו, ומאשים את עצמו שאילו היה עושה כך וכך שמא היה מצליח. והכל מחמת טפשותו שצמצם ושעבד את חייו לתכנית דמיונית.

ואילו ייכיל לקבל את צורת מהלך חייו בהסכמת הלב כפי שמולכים אותו מן השמים ולנהל אותם בנחת כפי שהם, הרי יתהלך מאושר וטוב לב, ובכל צעד ושעל ישא תודה ויכיר טובה על כל פרט ופרט שהגיע אליו.

דמיונות בתכנית החיים

ובמיוחד הדברים אמורים לגבי כללות תכנית החיים של האדם, שישנם כאלו שכבר מתחילת דרכם בשנות נעורם מתחילים לצייר לעצמם ציור חייהם, ובונה בדמיונו תכנית נפלאה נדבך אחר נדבך, תחילה הוא מקווה ובוטח כי ייכיל להגיע להיות לו שם טוב ומעולה בשנות בחרותו ויהיה מהולל ברוב כשרונו ועוצם חריצותו, ובשלב הבא וודאי יגיע למעמד חשוב וזיווג מוצלח ומכובד, וממילא יזכה להקים משפחה חשובה, ואחר כך ימשיך להתקדם בשלבי ההישגים, עד שידרוך על פיסגת מרומי ההצלחה, מסודר על מי מנוחות במשרה רמה ומהוללה שיש בצידה פרנסה בהרחבה, ומי ישווה לו ומי ידמה לו.

והנה לפעמים כבר בראשית דרכו מתחילה התכנית להיפרם ולהצטמצם, בראותו שישנם עוד בעלי כשרון וחריצות בקרב בני גילו הבחורים, ואין הוא בשיא המעמד כפי שדימה, ואחר כך גם זיווגו אינו בדיוק כמו שחשב, וגם הבית שבונה רחוק הוא מחלומותיו שצייר לעצמו, ובכל שלב נופלים עוד ועוד נדבכים מהתכנית הגדולה, ונמצא תמיד הוא מאוכזב ונשבר בראותו כיצד חלומו אובד ונהרס עד שלא נותר ממנו כלום. וכמידת תקוותו כן מידת אכזבתו, מה נורא הדבר להתהלך בחיים אשר כאלה.

[וכולנו תפילה אל ה' שכל אחד יתגשמו חלומותיו המתוקים וימלאו כל משאלות לבו לטובה. אבל צריך

לדעת שכל זמן שעדיין לא הגיעו ימות המשיח הרי מציאות החיים אינה כך. והנה כאשר האדם מייחל ומצייר לעצמו את עתידו הרי בוודאי הוא צר צורת חיים באופן הטוב והנפלא ביותר עבורו, אולם כאמור בפועל עד בא עת התיקון השלם, הרי העולם מלא קשיים ומהמורות, ולא כל אחד זוכה לשני שולחנות ולכל הטוב. וצריך האדם הרבה זכויות ותפילות ואף מזלא קא גרים בגזירת עליון כדי ששבילי החיים ייטיבו אתו בכל פיתוליהם ופרשיות דרכיהם. ורק לעתיד לבוא בימות המשיח יהיה המצב הנעלה של 'ימלא ה' כל משאלותיך' ו'אז ימלא שחוק פיני'. אך כל זמן שלא הגיע העידן הנפלא המיועד, אזי אין הדבר הזה בר השגה].

לקוות אך לא לבסס על כך את העתיד

ואמנם מותר לו לאדם לייחל ולקוות לעתיד נפלא, לשאוף לגדולות ולדמיין לעצמו כיצד יגיע באופנים שונים אל המצבים שהוא מקווה אליהם. אולם אם הוא מבסס ובונה את כל תקוות חייו על תכנית מסוימת, ומשריש בעצמו החלטה שאם הוא יגיע לזה הרי הצליח במערכת החיים, ובאם לא - נחל כשלון, אזי נכנס לסכנה שמא בגין החלטה זו יגרם לעצמו כליון עיניים ודאבון נפש, כשיראה את תקוותו בוששת לבוא וכל תכניתו מתנפצת אל סלעי המציאות.

וכן בנוגע למצבו של כל יום ויום, ישנם בני אדם שרוב ימיהם מסתיימים במפח נפש, משום שבתחילת היום כבר מתארים לעצמם בדמיונם יום מלא הצלחה, ואם לא זכו שיהיה היום כפי שראו אותו בעיני רוחם, הם נרגזים וזועפים ותחושתם כמציאות של כישלון. אמנם על סמך מה החליטו מראש כיצד יטפס היום הזה על במתי ההצלחה. והגישה הנכונה היא לקוות ולהתפלל לטוב, אבל להיות מציאותי ולדעת כי לא תמיד התכניות שהכינו עבורו מן השמים תואמות את רצונו וחזונו. וכבר אמר הכתוב - **רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום** (משלי יט, כא).

ואם האדם עיקש וגם כאשר רואה בעליל שאין הדברים נעשים כאשר קבע בתכניתו היפה, ולאכזבתו כל חלקיה מתמוססים במבחן המציאות, ובכל זאת הוא ממשיך להתעקש, ומנסה שוב ושוב, משום

לו כל ציפיה שבאמת כך יהיה, וגם אם בסופו של דבר היה הכל באופן צנוע ופשוט, הוא גם מאושר ושמח, ואין עולה על דעתו שום רגש אכזבה ותרעומת, שהרי גם המעט הזה לא היה צפוי שישגי, וכל טובה וטובה שמקבל הוא הפתעה ועונג עבורו.

וכך הם החיים בעולם הזה, שהאדם אינו יודע מה מוכן עבורו ואם כלל יחיה ברגע העתיד לבוא, וכשזוכה להשיג צרכיו הבסיסיים אזי בכל רגע עליו להיות מאושר וטוב לב. וכאשר חי האדם בהשקפה כזו אינו מעלה על דעתו כלל להתרעם על שלא השיג באופן יותר טוב ונעלה, ואדרבה כל שלב הוא הפתעה נעימה עבורו. שהרי כל העתיד הוא בעיניו דבר נעלם, ותמיד מתפלא על כל טובה שהגיעה אליו. וגם אם עדיין מקווה להרבה יותר מזה, הכל הוא בגדר שאיפה כמוסה וחלום, ואין לו כל כאב לב והתמרמרות על זה שלא הגיע לכך.

לשואף לגדולות אך לא להיצמד אל התכניות

ובוודאי שבעניינים רוחניים צריך האדם לשואף ליעדים, אך גם בהם אל לו לקבוע יעדים, ההבדלים בין הגישות הם לכאורה דקים, אך רחוקים הם זה מזה כרחוק מזרח ממערב. לדוגמא: כשאדם שם לעצמו יעד לדעת את הש"ס כולו, הרי עצם הצבת היעד הוא דבר נכון וזה גורם לו להשקיע יותר מאמצים בעמלו בתורה. אך עליו להיות מודע לכך שאפילו אם לא יגיע אל היעד וידע רק חצי ש"ס או רביע הוא גם דבר נפלא, ואף עצם לימוד התורה הוא מצוה נעלית ועבודת ה' רוממה. אך אם הוא קובע בלבו ומכניס לראשו שרק אם יגיע אל היעד המושלם ייחשב שהצליח דרכו, כי אז אפילו אם יעסוק בתורה ימים ושנים אמנם לא יצליח להגיע לידיעת כל הש"ס יחוש כישלון וכאילו לא פעל מאומה. ונמצא שעל ידי החלטתו הביא על עצמו כאב לב ומפח נפש תמורת השמחה והנחת רוח שהיו ראויים להיות מנת חלקו. וכן אם יתברר לו באמצע דרכו שלא יצליח להגיע אל היעד כפי שסבר בתחילה, עלול להרפות ידיו לגמרי, ויצא מופסד בגין החלטתו השגויה בראשית הדרך.

ואין הכוונה שעל האדם לשבת בחיבוק ידיים ולא ליטול יוזמה לפעול, ובוודאי מותר וגם נכון ורצוי שהאדם יציב לפניו מטרה ויעד ואף יגהה עצות

שהוא נעול על תכניתו שקבע לעצמו, והוא עומד על כך בדווקא שעתידו יקבע כפי שהוא החליט. אזי כאשר נתקל במכשולות החיים נעשה שבע רגז ומכאוב. ונמצא שלא די שהוא מתאכזב על שלא עלתה תכניתו יפה, אלא שלבסוף גם מתייסר במכאובים על כל עמלו אשר היה לריק ולא הגיע לכלום. והנה אם היה מתנהג בתבונה ובישוב דעת [והיה מטה אזנו להקשיב לבת-קול היוצאת אליו מן השמים] היה יודע אימתי הזמן לוותר ולסגת ולנסות בכיוון אחר, והיה חוסך מעצמו יגיעה ועגמת נפש.

כשאינו מצפה כל דבר קטן הוא שמחה עבורו

וכאשר האדם חי באופן נכון, בלי לבנות לעצמו מגדלים הפורחים באוויר, הן לגבי כל יום ויום והן לגבי תכנית כלל חיו, הרי לא ינחל אכזבות, כיון שמעולם לא ציפה למאומה, ואדרבה כל הישג הקטן ביותר הוא הפתעה עבורו שהרי גם המעט הזה לא היה בטוח בו, ומתענג עליו ומודה ומשבח לה' שהעניק לו זאת.

וכמו כן גם כאשר נטה ה' חסד על האדם והגיע להצלחה ושגשוג, צריך הוא תמיד להיות בספק אם הצלחתו תימשך, כי העתיד נעלם ואין לו שום הבטחה על כך. ובכל יום שנמשך עליו הטובה הוא הפתעה מחדש, כי אין אדם יודע מה ילד יום ומה המחחר טומן בחובו, ועל כל רגע מוצלח חייב מחדש תודה להש"ת. וכשהאדם חי ברגש הזה אזי אפילו אם ח"ו יפסק ממנו טובה והצלחה זו, לא יחוש כמי שניטל ממנו דבר, אלא שעתה לא המשיכו לתת לו, כי מלכתחילה ידע שכל יום הוא נתינה חדשה.

משל למה הדבר דומה לאדם שהתגלגל לארץ נכריה, ואין בידו מאומה בלי שום מכר ומודע, והרי הוא תועה ותוהה על עתידו באין לו כל ציפיה והוא חושש שיוותר מבלי כל. והנה בא אדם ומפייסו בדברים ומזמינו לביתו להיות סמוך על שולחנו. וכאשר שומע זאת הוא מתמלא בשמחה וגיל ומודה ומשבח לה', ואף שעדיין אינו יודע מה טיבו של אדם זה, האם עשיר הוא ויוכל לתת לו צרכיו בהרחבה, והאם נדיב לב הוא ויגיש לפניו מזונו בנועם ובכבוד, או שמא מעוט אמצעים הוא או כילי. ובסתר לבו הוא מייחל שהלוואי יהיה הכל באופן הטוב ביותר. אך אין

ובאמת בשורש הענין, הדבר הזה נובע גם ממידות פחותות ושחצנות, שיש לו עזות וחציפות להחליט שעל פיו ייקבע דבר, ושתמיד מגיע לו שיעשו עמו כפי גבהות רוחו, ואם אין מהלך סגנון חייו מסתדר בדיוק לשיעויות רצונו כפי התכנית שהתווה לעצמו, הוא מתמרמר ומתרעם. בעוד הצדיק בעדינותו ובענוותנותו נפשו כנועה ומקבל הכל באהבה, ואינו תובע מאומה ויודע שאין חייבים לו כלום, וגם הוא רך כקנה להתאים דרכו כפי שמנחים אותו מלמעלה. וכמו שמצינו ביעקב אבינו ע"ה שאמר 'קטונתי מכל החסדים'. ובכל פרט שמצליח רואה הפתעה נעימה ומודה ומשבח לה', ונמצא כל ימיו באושר ונחת רוח.

והעיקר, שיודע הצדיק ומכיר כי מאת ה' כל זאת, ולכן גם זה שהוא מכין תכנית מסויימת אין זה אלא משום חובת ההשתדלות, אבל אם מן השמים מכוונים אותו באופן אחר, הוא מקבל זאת בשמחה. ולבו סמוך ובטוח על נפלאות ההנהגה העליונה. וכתוב - מה' מצעדי גבר ואדם מה יבין דרכו (משלי כ, כד).

בניית השם יתברך

חשן תשפ"א

הודעה חשובה

עם הופעתו בשעה טובה של הטרך החדש ספר **במדבר חלק ב'**

הננו להודיע לחברי ומנויי המכון שהספר נשלח לכל נציגי המכון בבתי הכנסת שעל ידי קהילתנו

וישלים - 055-6745542

בני ברק - הרב אברהם לב - 0533184888

בית שמש - הרב אברהם צבי אקער - 052-7654776

ביתר עילית - הרב אריה קרייזשביקי - 054-8422488

מודיעין עילית - הרב אליהו קורשנבוים - 052-7127701

חברי המכון מתבקשים לפנות אל הנציגים לשם קבלת הספר ללא תמורה כמו כן ניתן להשיג את הספר בתשלום אצל הני"ל וכן בתניות ודספרים ובמשדרי המכון

בברכת התורה
הנהלת מכון בן מלך

'בן מלך' - להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות

כמו כן ניתן להצטרף לקבלת עלון 'אוצרות בן מלך' שיוצא לאור מדי שבוע
בתחנות המייל: mechonbenmelech@gmail.com

ותחבולות כיצד ובאיזה פעולות ומעשים יגיע לידי מטרתו, ויהיו עיניו נשואות בתפילה לבקש שיעזורוהו מן השמים להצלחת דרכו. אך בתנאי שיראה זאת מלכתחילה רק כנסיון ואפשרות, והעיקר שלא יקשור את גורלו ועתידו וכל מצב רוחו ואושר נפשו עם התכנית הזאת. ובכל עת יזכיר לעצמו שיתכן שלא יצליח באופן זה ואולי נכונו לו מאת ה' השגת צרכיו בצורה אחרת. רק כיוון שנפשו נמשכת לדבר זה, וגם נראה לו אפשרות סבירה שתכנית זו תצליח, על כן הוא רואה בכך לכאורה הכוונה מלמעלה לעסוק בזה, אולם תמיד הוא מוכן לאפשרות שמהלכיו לא יניבו תוצאות, ואז ישנה דרכו ופעולותיו לפי הנסיבות.

ואל יצר לו על מה שעמל בלי להשיג מאומה, כי עליו לדעת שמאחר שזימנו לו מן השמים את הרעיון לעסוק באותו דבר הרי זה מה שנגזר עליו לעשות באותה שעה, וכדכתיב - מה' מצעדי גבר כוננו (תהילים לז). ונתברר למפרע שכל מטרת התכנית היתה רק בכדי לכוון אותו לאותה התעסקות, אבל הצלחת הדבר מעולם לא היתה מיועדת לו. ומה לנו בהדי כבשי דרחמנא, כי מאד עמקו מחשבותיו, ואין אתנו יודע עד מה.

[הנהגה מכיון שאין ביד האדם לדעת אם יצליחו תכניותיו, לכן כאשר האדם מתווה ובונה לעצמו תכנית לפעולות שונות בדרך להגיע להישגים מסויימים, העצה היעוצה שישתדל לבחור סוג התעסקות שיהיה לו ממנו עונג וחדוות עשייה גם בעצם הפעולות השונות. וממילא גם אם יגיע מצב של התבדות תכניותיו כאשר הכל נגזר, לא תעגם עליו נפשו, כי יתנחם בכך שעכ"פ עסק בדבר שמילא אותו בקורת רוח].

להניח הנהגתו על ה'

וכל הדברים האמורים הינם לא רק כעצה טובה לחיים שלווים ומאושרים, אלא הם הדרכה נכונה לחיי בטחון בה', כי השם את כל יהבו בתכניותיו, ומחשבתו וכוונתו לקבוע את גורלו בידו שהעניינים יסתדרו דווקא כפי שהוא החליט, עליו לחשוש אם אינו נכנס בגדר הנאמר - ארוך הגבר אשר יבטח באדם ושם בשר זרועו ומן ה' יסור לבו (ירמיה יז, ה).

בחסות

בית שמעון

מכון לחקר התורה והאמונה

המעוניינים לתרום את הוצאות הגיליון לזיכוי הרבים,
נא לפנות ל- 054-8422488 או למייל mechonbenmelech@gmail.com